ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.6.2023
COM(2023) 304 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

σχετικά με τον εντοπισμό των κρατών μελών που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων για το 2025, τον στόχο ανακύκλωσης των απορριμμάτων συσκευασίας για το 2025 και τον στόχο μείωσης της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων για το 2035

{SWD(2023) 175 final} - {SWD(2023) 176 final} - {SWD(2023) 180 final} -
{SWD(2023) 181 final} - {SWD(2023) 182 final} - {SWD(2023) 183 final} -
{SWD(2023) 184 final} - {SWD(2023) 185 final} - {SWD(2023) 186 final} -
{SWD(2023) 187 final} - {SWD(2023) 188 final} - {SWD(2023) 189 final} -
{SWD(2023) 195 final} - {SWD(2023) 196 final} - {SWD(2023) 197 final} -
{SWD(2023) 198 final} - {SWD(2023) 199 final} - {SWD(2023) 200 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μετατροπή των αποβλήτων σε πόρους αποτελεί ουσιαστικό δομικό στοιχείο της κυκλικής οικονομίας. Η ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα περιλαμβάνει την υλοποίηση της ιεράρχησης των αποβλήτων, βάσει της οποίας δίνεται προτεραιότητα στην προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση, και καθιστά την υγειονομική ταφή τη λιγότερο προτιμητέα επιλογή επεξεργασίας αποβλήτων. Οι στόχοι της ΕΕ για την επεξεργασία των αστικών αποβλήτων και των απορριμμάτων συσκευασίας έχουν καθοριστεί με σκοπό να εξασφαλιστούν συντονισμένες προσπάθειες σε όλα τα κράτη μέλη για τη μετατόπιση προς υψηλότερα στάδια της ιεράρχησης των αποβλήτων.

Η βελτίωση των επιδόσεων στη διαχείριση των αποβλήτων θα επιταχύνει τη μετάβαση σε κυκλική οικονομία και θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη[1] προκειμένου να διπλασιαστεί το ποσοστό χρήσης κυκλικών υλικών στην ΕΕ, να περιοριστεί σημαντικά η συνολική παραγωγή αποβλήτων και να μειωθεί κατά το ήμισυ η ποσότητα των υπολειμματικών αστικών αποβλήτων έως το 2030. Επιπλέον, η ορθή διαχείριση των αποβλήτων είναι απαραίτητη για την αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων της παραγωγής αποβλήτων στο περιβάλλον και στην υγεία, καθώς και για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου δράσης για μηδενική ρύπανση[2] όσον αφορά τα απόβλητα και τα θαλάσσια απορρίμματα.

Η αύξηση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης και η μείωση της υγειονομικής ταφής είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας, την αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού σε πρώτες ύλες, την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των εξαρτήσεων της ΕΕ από τις εισαγωγές από τρίτες χώρες, με παράλληλη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας και ενίσχυση της καινοτομίας στις νέες τεχνολογίες με σκοπό τη βιώσιμη διαχείριση προϊόντων και υλικών.

Προκειμένου να αποτυπωθεί καλύτερα η φιλοδοξία της ΕΕ να μεταβεί σε κυκλική οικονομία, το 2018 εγκρίθηκαν αρκετές τροποποιήσεις των οδηγιών της ΕΕ για τα απόβλητα, στις οποίες περιλαμβάνονταν φιλόδοξοι στόχοι σχετικά με την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την υγειονομική ταφή των αστικών αποβλήτων και για την ανακύκλωση των απορριμμάτων συσκευασίας. Τα αστικά απόβλητα αντιπροσωπεύουν περίπου το 10 % των συνολικών αποβλήτων που παράγονται στην ΕΕ[3], αλλά αποτελούν μία από τις πλέον περίπλοκες ροές προς διαχείριση λόγω της ποικίλης σύνθεσής τους, του μεγάλου αριθμού των παραγωγών αποβλήτων και του κατακερματισμού των ευθυνών διαχείρισής τους. Μεγάλο μέρος των αστικών αποβλήτων αποτελείται από απορρίμματα συσκευασίας, τα οποία έχουν σημαντικό δυναμικό κυκλικότητας.

Προκειμένου να διασφαλιστεί καλύτερη, πιο έγκαιρη και πιο ομοιόμορφη υλοποίηση αυτών των φιλόδοξων στόχων και να προβλεφθούν τυχόν αδυναμίες στην υλοποίηση, με τους κανόνες της ΕΕ που εγκρίθηκαν το 2018 θεσπίστηκε ένα σύστημα εκθέσεων έγκαιρης προειδοποίησης για να εντοπίζονται οι ανεπάρκειες και να καθίσταται δυνατή η ανάληψη δράσης πριν από τις προθεσμίες για την επίτευξη των στόχων. Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, έχει ανατεθεί στην Επιτροπή, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό

[1] COM(2020) 98 final.
[2] COM(2021) 400 final.
[3] Eurostat.

Περιβάλλοντος, η κατάρτιση εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο των κρατών μελών προς την επίτευξη των στόχων.

Στην παρούσα συνολική έκθεση αξιολογείται η πιθανότητα των κρατών μελών να επιτύχουν τους στόχους για το 2025 που ορίζονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της οδηγίας 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα (οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα)[4] και στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της οδηγίας 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (οδηγία για τις συσκευασίες)[5]. Οι στόχοι προϋποθέτουν τη λήψη μέτρων από τα κράτη μέλη ώστε να επιτύχουν τουλάχιστον:

- την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση του 55 % των αστικών αποβλήτων,
- την ανακύκλωση του 65 % του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας, και
- τους στόχους ανακύκλωσης απορριμμάτων συσκευασίας για συγκεκριμένα υλικά: 75 % για το χαρτί και το χαρτόνι, 70 % για το γυαλί, 50 % για το αλουμίνιο, 50 % για το πλαστικό και 25 % για το ξύλο.

Στην έκθεση παρέχεται επίσης προκαταρκτική αξιολόγηση της πιθανότητας τα κράτη μέλη να επιτύχουν τον στόχο που ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 5 της οδηγίας 1999/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (οδηγία περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων) για μείωση της υγειονομικής ταφής των αστικών αποβλήτων[6] σε λιγότερο από 10 % έως το 2035. Η έκθεση συνοψίζει τα κύρια πορίσματα, τις βασικές συστάσεις προς τα κράτη μέλη που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν ορισμένους στόχους για τα απόβλητα, καθώς και παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών διαχείρισης αποβλήτων που αποσκοπούν στη βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της ανακύκλωσης των αποβλήτων. Συμπληρώνεται από έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής τα οποία περιέχουν ειδικές ανά χώρα πληροφορίες και συστάσεις για τα κράτη μέλη που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους για το 2025 όσον αφορά την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων και του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- εκτίμηση της επίτευξης των στόχων από κάθε κράτος μέλος·
- κατάλογο των κρατών μελών που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους εντός των αντίστοιχων προθεσμιών, μαζί με τις κατάλληλες συστάσεις προς τα εν λόγω κράτη μέλη· και
- παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών οι οποίες χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη την ΕΕ και θα μπορούσαν να αποτελέσουν κατευθύνσεις για την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων.

Οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης έγκαιρης προειδοποίησης βασίζονται στη συνεχή στήριξη και συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών για τη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα. Μετά τις διαδικασίες προώθησης της συμμόρφωσης που ξεκίνησαν το 2013[7], το 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε σειρά εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο και τις προκλήσεις

[4] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705
[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/ALL/?uri=celex%3A31994L0062
[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0031
[7] Implementation of the Waste Framework Directive (europa.eu) (Εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα).

εφαρμογής για διάφορες ροές αποβλήτων[8], οι οποίες περιλάμβαναν πιθανές δράσεις για τη στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων[9]. Επιπλέον, από το 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει τακτικά επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής (ΕΕΠΠ), ένα εργαλείο που έχει σχεδιαστεί για τη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας και των πολιτικών της ΕΕ για το περιβάλλον από τα κράτη μέλη. Η πλέον πρόσφατη ΕΕΠΠ δημοσιεύθηκε το 2022[10].

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα έκθεση είναι το αποτέλεσμα εκτεταμένης διαβούλευσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, της Eurostat και των κρατών μελών. Η αξιολόγηση βασίστηκε σε μεθοδολογία που ανέπτυξε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, η οποία στηρίχθηκε στα στοιχεία για τη διαχείριση των αποβλήτων που υπέβαλαν τα κράτη μέλη στην Eurostat σύμφωνα με τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων βάσει των οδηγιών για τα απόβλητα και έλαβε υπόψη υφιστάμενες και προγραμματισμένες πολιτικές σε εθνικό επίπεδο και άλλες σχετικές πληροφορίες. Κατά την αξιολόγηση εξετάστηκε επίσης η έγκριση των αναθεωρημένων εθνικών προγραμμάτων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων, όπως απαιτείται από την οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα.

Η εν λόγω αξιολόγηση έδωσε στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος[11] τη δυνατότητα να εντοπίσει τα κράτη μέλη που ενδέχεται να μην επιτύχουν τους στόχους. Τα πορίσματά της συζητήθηκαν περαιτέρω μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του εκάστοτε οικείου κράτους μέλους· με τις συζητήσεις αυτές κατέστη δυνατή η συλλογή πρόσθετων πληροφοριών και η οριστικοποίηση της έκθεσης. Χρησιμοποιήθηκε πρόσκληση υποβολής στοιχείων για την ενημέρωση σχετικά με την πρωτοβουλία και τη συγκέντρωση απόψεων των ενδιαφερόμενων μερών[12].

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα πλέον πρόσφατα στοιχεία της Eurostat που ήταν διαθέσιμα κατά το στάδιο της εκπόνησής της. Για τα αστικά απόβλητα χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία του έτους αναφοράς 2020, ενώ για τα απορρίμματα συσκευασίας χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία του 2019. Όσον αφορά τη συσκευασία, διατίθενται πλέον πιο πρόσφατα στοιχεία για το 2020 και στην ενότητα 5 αποτυπώνεται προκαταρκτική αξιολόγηση της συνάφειάς τους με τα συμπεράσματα της έκθεσης.

3. ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Με την ανάλυση των επιδόσεων των κρατών μελών εντοπίστηκαν οι γενικές τάσεις όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων και καταδείχθηκε η πιθανότητα επίτευξης των στόχων προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης των αποβλήτων έως το 2025.

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν πρόσφατα πραγματοποιήσει ή βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης μεταρρυθμίσεων στον τομέα των αποβλήτων, οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα

[8] COM(2018) 656 final.
[9] https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/implementation-waste-framework-directive_el
[10] https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_el
[11] https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are
[12] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13511-Early-Warning-Report-on-Waste_el

την αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης κατά τα έτη έως το 2025 και μετέπειτα. Η εφαρμογή της δέσμης μέτρων του 2018 για τα απόβλητα και οι συστάσεις που διατυπώθηκαν στην έκθεση έγκαιρης προειδοποίησης του 2018 διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη προόδου. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους επηρεάζουν τις εθνικές επιδόσεις στον τομέα της ανακύκλωσης.

Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τις επιδόσεις στη διαχείριση των αποβλήτων μεταξύ των κρατών μελών. Για ορισμένες χώρες, η απόσταση από τους στόχους είναι πολύ μεγάλη και θα απαιτηθούν πιο εντατικές προσπάθειες για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στην πράξη (π.χ. όσον αφορά την επεξεργασία βιολογικών αποβλήτων, τη χωριστή συλλογή, την ποιότητα των δεδομένων κ.λπ.). Υπάρχουν επίσης στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι επιδόσεις επηρεάστηκαν από εξωτερικούς παράγοντες, για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η χωριστή συλλογή σε ορισμένα κράτη μέλη μειώθηκε ή διακόπηκε. Ακόμη υπάρχουν ενδείξεις ότι η πρόσφατη εκτίναξη των τιμών της ενέργειας επηρεάζει αρνητικά τις δραστηριότητες ανακύκλωσης.

Συνολικά, σύμφωνα με την αξιολόγηση που διενήργησε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος[13], **η πλειονότητα των κρατών μελών κινδυνεύει να μην επιτύχει τους στόχους προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων για το 2025**.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τον στόχο της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης του 55 % των αστικών αποβλήτων και της ανακύκλωσης του 65 % του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας που πρέπει να επιτευχθεί έως το 2025:

— **9 κράτη μέλη βρίσκονται σε πορεία επίτευξης και των δύο στόχων** — Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες και Σλοβενία·

— **8 κράτη μέλη κινδυνεύουν να μην επιτύχουν μόνο τον στόχο για τα αστικά απόβλητα**, αλλά δεν κινδυνεύουν όσον αφορά τον στόχο για το σύνολο των απορριμμάτων συσκευασίας — Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λετονία, Πορτογαλία, Ισπανία και Σουηδία·

— **10 κράτη μέλη κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τόσο τον στόχο για τα αστικά απόβλητα όσο και τον στόχο για το σύνολο των απορριμμάτων συσκευασίας για το 2025** — Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Ελλάδα, Ουγγαρία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακία.

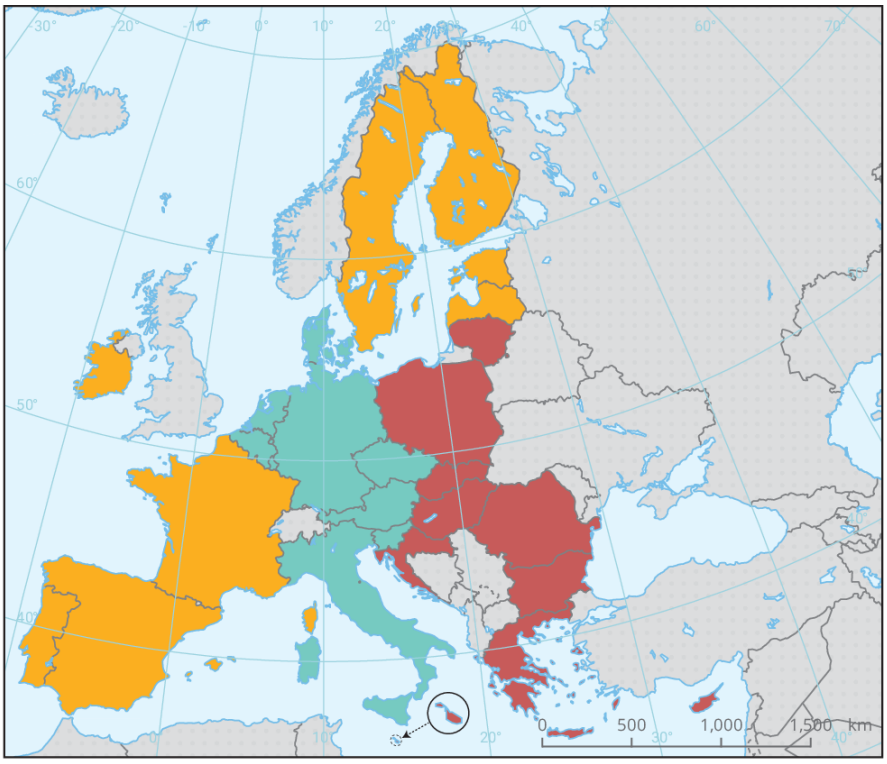
Η παρούσα έκθεση έγκαιρης προειδοποίησης συνοδεύεται από έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για τα κράτη μέλη που θεωρείται ότι κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τουλάχιστον έναν από αυτούς τους δύο πρωταρχικούς στόχους (στόχος προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης του 55 % των αστικών αποβλήτων και στόχος ανακύκλωσης του 65 % του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας, οι οποίοι πρέπει να επιτευχθούν έως το 2025)· αυτό αντιστοιχεί στη δεύτερη και την τρίτη ομάδα κρατών μελών που αναφέρονται ανωτέρω[14]. Όλα τα κράτη μέλη που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο για το σύνολο των απορριμμάτων συσκευασίας κινδυνεύουν επίσης να μην επιτύχουν τον στόχο για τα αστικά απόβλητα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για την επίτευξη υψηλών επιδόσεων στην επαναχρησιμοποίηση, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των αποβλήτων

[13] https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are

[14] Στην εκτίμηση των κινδύνων μη επίτευξης των στόχων λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία και οι πληροφορίες που ήταν διαθέσιμα έως τον Απρίλιο του 2022.

απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες τόσο στα κράτη μέλη που έχει διαπιστωθεί ότι κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους για το 2025 όσο και σε εκείνα για τα οποία η αξιολόγηση έδειξε ότι είναι πιθανό να τους επιτύχουν παρότι πρέπει ακόμη να διανύσουν κάποια απόσταση. Δεδομένου ότι συχνά αντιμετωπίζονται νέες προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης των αποβλήτων σύμφωνα με την ιεράρχηση των αποβλήτων, ακόμη και οι χώρες που πέτυχαν ποσοστά προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης πάνω από τους στόχους τού 2025 κατά το 2019 και το 2020 πρέπει να ακολουθήσουν πολιτικές για τη διατήρηση και την περαιτέρω βελτίωση των επιπέδων επιδόσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της εφαρμογής των νέων κανόνων υπολογισμού για την ανακύκλωση. Θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες σχετικά με τις συσκευασίες, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι ανακύκλωσης για συγκεκριμένα υλικά, ιδίως για τις πλαστικές συσκευασίες.

Στοιχεία αναφοράς: ©ESRI

Κράτη μέλη που δεν κινδυνεύουν για κανέναν από τους δύο στόχους

Κράτη μέλη που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων, αλλά δεν κινδυνεύουν ως προς τον στόχο ανακύκλωσης του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας

Κράτη μέλη που κινδυνεύουν και για τους δύο στόχους

Εκτός κάλυψης

Διάγραμμα 1: Προοπτικές των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά την επίτευξη των στόχων προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης για τα αστικά απόβλητα και τα απορρίμματα συσκευασίας (*πηγή: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος*[15])

[15] https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are

4. ΑΣΤΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Το 2020 οι Ευρωπαίοι παρήγαγαν κατά μέσο όρο 521 kg αστικών αποβλήτων ανά άτομο, από τα οποία το 49 % προετοιμάστηκε για επαναχρησιμοποίηση ή ανακυκλώθηκε, ενώ το 23 % περίπου διατέθηκε με υγειονομική ταφή[16]. Η ποσότητα των παραγόμενων αποβλήτων σημείωσε αργή αύξηση κατά τα τελευταία έτη.

Οι νομικές υποχρεώσεις για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων καθορίζονται στην οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα. Πριν από την επίτευξη του στόχου της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης του 55 % των αστικών αποβλήτων[17] που πρέπει να επιτευχθεί έως το 2025, τα κράτη μέλη οφείλουν να επιτύχουν στόχο για το 50 % έως το 2020[18]. Η οδηγία περιλαμβάνει επίσης πιο μακροπρόθεσμους φιλόδοξους στόχους: 60 % έως το 2030 και 65 % έως το 2035[19], καθώς και άλλες απαιτήσεις, όπως η εφαρμογή της χωριστής συλλογής αποβλήτων και η θέσπιση εθνικών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και προγραμμάτων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων.

Με βάση την αξιολόγηση που διενήργησε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και μια διεξοδική επισκόπηση των επιδόσεων των κρατών μελών στον τομέα της ανακύκλωσης και των πολιτικών τους για τα απόβλητα[20], διαπιστώθηκε ότι **18 κράτη μέλη κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης του 55 % των αστικών αποβλήτων έως το 2025: Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σουηδία και Φινλανδία.**

Λαμβανομένης υπόψη της απόστασης των κρατών μελών από τον στόχο για το 2025, καθώς και των δυσκολιών και της κατάστασής τους, προσδιορίστηκαν βασικές ειδικές ανά χώρα **συστάσεις** για τη βελτίωση των ποσοστών προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης. Αυτό πραγματοποιήθηκε μέσω διαδικασίας στην οποία συμμετείχαν ενεργά οι εθνικές αρχές. Τα προτεινόμενα μέτρα, εάν εφαρμοστούν γρήγορα από τις εθνικές και τοπικές αρχές σε συνεργασία με τον κλάδο της διαχείρισης αποβλήτων, μπορούν να επιταχύνουν σημαντικά τη βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της ανακύκλωσης. Τα έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύουν την παρούσα έκθεση περιγράφουν αυτές τις πιθανές δράσεις για κάθε κράτος μέλος που θεωρείται ότι κινδυνεύει. Οι βασικές κοινές προτεραιότητες και οι σχετικές προκλήσεις παρουσιάζονται στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Μπορεί εύλογα να υποτεθεί ότι η εν λόγω αξιολόγηση αποτελεί επίσης ισχυρή ένδειξη του κινδύνου που διατρέχουν τα κράτη μέλη να μην επιτύχουν τον στόχο της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης του 60 % για το 2030, εάν δεν πραγματοποιηθούν πρόσθετες προσπάθειες, συμπεριλαμβανομένης της ταχύτερης εφαρμογής των εγκεκριμένων πολιτικών και μεταρρυθμίσεων.

---

[16] Eurostat.

[17] Άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο α) της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

[18] Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων μεθόδων υπολογισμού του στόχου για το 2020, επιτρέποντας την εφαρμογή του σε ορισμένες ροές ή στο σύνολο των αστικών αποβλήτων· οι στόχοι για το 2025, το 2030 και το 2035 ισχύουν για το σύνολο των αστικών αποβλήτων.

[19] Άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχεία γ) έως ε) της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

[20] https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are

Πλαίσιο 1: Αστικά απόβλητα

- Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν πραγματοποιήσει ή βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης **μεταρρυθμίσεων στον τομέα των αποβλήτων**, οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα μια πιο **κυκλική προσέγγιση** και αύξηση των ποσοστών προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης έως το 2025 και μετά. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους επηρεάζουν αρνητικά τις επιδόσεις τους. Λόγω των προκλήσεων που δημιούργησαν η **πανδημία COVID-19 και η ενεργειακή κρίση** ενδέχεται να απαιτηθούν ειδικές δράσεις για να αποφευχθεί η καθυστέρηση στην υλοποίηση των εθνικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα των αποβλήτων.
- **Τα βιολογικά απόβλητα** είναι η σημαντικότερη ροή αποβλήτων για την οποία απαιτείται δράση, δεδομένου ότι αποτελούν κατά μέσο όρο το 34 % των αστικών αποβλήτων. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη δημιουργία ή **στην επέκταση της αποτελεσματικής ικανότητας για χωριστή συλλογή και επεξεργασία των βιολογικών αποβλήτων**. Η ορθή διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων θα μπορούσε να καταστήσει δυνατή τη χρήση τους ως λιπασμάτων και βελτιωτικών εδάφους και για την παραγωγή βιοαερίου[21]. Μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην επίτευξη των **στόχων για το κλίμα** και να συμβάλει στην **επίτευξη των στόχων της ΕΕ για ασφάλεια όσον αφορά την ενέργεια και τις κρίσιμες πρώτες ύλες**, με την αντικατάσταση των ορυκτών ανόργανων λιπασμάτων και την παράλληλη βελτίωση της υγείας του εδάφους.
- Τα υψηλά ποσοστά δέσμευσης και η ποιότητα της χωριστής συλλογής αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση· αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα μέσω **στόχων για την υποχρεωτική χωριστή συλλογή αποβλήτων σε επίπεδο δήμων**. Η αξιοποίησή τους θα πρέπει να βασίζεται σε κίνητρα και λογοδοσία (για παράδειγμα, θα μπορούσε να θεσπιστεί σύστημα οικονομικών επιβραβεύσεων και κυρώσεων ανάλογα με τις επιδόσεις στην επίτευξη των εν λόγω στόχων).
- Απαιτούνται μέτρα **για την ενθάρρυνση των νοικοκυριών** να ταξινομούν τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης συχνότητας συλλογής για χωριστές ροές σε σχέση με εκείνη για τα μεικτά απόβλητα.
- Τα κράτη μέλη δεν χρησιμοποιούν το πλήρες φάσμα των **οικονομικών μέτρων** για τη μείωση της υγειονομικής ταφής και της αποτέφρωσης (όπως φόρους υγειονομικής ταφής και αποτέφρωσης) και για την ενίσχυση της επεξεργασίας των αποβλήτων που συνδέεται με τα υψηλότερα στάδια της ιεράρχησης των αποβλήτων, όπως η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση (για παράδειγμα, συστήματα πληρωμής κατά την απόρριψη και παρακράτησης ποσού έναντι επιστροφής).
- Τα κράτη μέλη πρέπει να καλύψουν το επενδυτικό κενό, μεταξύ άλλων μέσω της αποτελεσματικής αξιοποίησης των κονδυλίων της ΕΕ με σκοπό την ανάπτυξη **υποδομών αποβλήτων για τη στήριξη της βελτίωσης των επιδόσεων στους τομείς της πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων, της επαναχρησιμοποίησης**

[21] https://www.eea.europa.eu/publications/biowaste-in-europe

και της ανακύκλωσής τους.

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα για την **πρόληψη της δημιουργίας μη ανακυκλώσιμων αποβλήτων**. Ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν αναθεωρήσει ακόμη τα εθνικά τους **προγράμματα πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων**. Η αναθεώρηση αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023.
- Οι **δραστηριότητες ευαισθητοποίησης** είναι απαραίτητες για την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στην καλύτερη διαχείριση των αποβλήτων. Μπορούν να προσαρμοστούν σε διαφορετικές ομάδες-στόχους (όπως τα νοικοκυριά, οι σπουδαστές ή οι τουρίστες).

5. ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ

Το 2020 τα συνολικά παραγόμενα απορρίμματα συσκευασίας στην ΕΕ ανήλθαν σε περίπου 79,6 εκατομμύρια τόνους[22]. Το μέσο συνολικό ποσοστό ανακύκλωσης συσκευασιών στην ΕΕ αυξανόταν σταθερά από το 2005 έως το 2016 (67,6 % το 2016), ενώ από το 2016 έως το 2020 σημείωσε ελαφρά μείωση (64 % το 2020)[23]. Επιπλέον, μεταξύ του 2013 και του 2020 η ποσότητα των παραγόμενων απορριμμάτων συσκευασίας αυξήθηκε κατά 15 % σε ολόκληρη την ΕΕ, γεγονός που υποδηλώνει ότι απαιτούνται περισσότερες ενέργειες για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.

Οι νομικές υποχρεώσεις για τη διαχείριση των απορριμμάτων συσκευασίας καθορίζονται στην οδηγία για τις συσκευασίες. Σε αυτές περιλαμβάνεται στόχος για ανακύκλωση του 65 % του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας, ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί έως το 2025, και στόχοι για συγκεκριμένα υλικά, όπως το χαρτί και το χαρτόνι, το γυαλί, το αλουμίνιο, το πλαστικό και το ξύλο. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν έως και το 5 % των στόχων αφαιρώντας το ποσοστό των επαναχρησιμοποιήσιμων συσκευασιών προς πώληση που διατέθηκαν στην αγορά για πρώτη φορά και επαναχρησιμοποιήθηκαν, ως μέρος ενός συστήματος για την επαναχρησιμοποίηση των συσκευασιών, και όσον αφορά τις ξύλινες συσκευασίες, να λάβουν πλήρως υπόψη την επισκευή για επαναχρησιμοποίηση. Η οδηγία περιλαμβάνει επίσης πιο μακροπρόθεσμους φιλόδοξους στόχους ανακύκλωσης: 70 % του συνόλου των συσκευασιών έως το 2030 και επίσης στόχους για συγκεκριμένα υλικά, όπως το χαρτί και το χαρτόνι, το γυαλί, το αλουμίνιο, το πλαστικό και το ξύλο[24].

Συνολικά, σύμφωνα με την αξιολόγηση που διενήργησε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος[25], διαπιστώθηκε ότι **10 κράτη μέλη κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο της ανακύκλωσης του 65 % των απορριμμάτων συσκευασίας έως το 2025**: **Βουλγαρία, Ελλάδα, Κροατία, Κύπρος, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακία.**

Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη θεωρείται ότι κινδυνεύουν να μην επιτύχουν έναν ή περισσότερους στόχους για συγκεκριμένα υλικά, με το **πλαστικό** να είναι το πιο κρίσιμο υλικό:

Πλαστικό	**Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Δανία, Ελλάδα, Ιρλανδία,**

[22] Eurostat.
[23] Eurostat.
[24] Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεία η) και θ) της οδηγίας 94/62/ΕΚ.
[25] https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are

	Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Φινλανδία
Γυαλί	**Βουλγαρία, Ελλάδα, Κροατία, Κύπρος, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία και Ρουμανία**
Αλουμίνιο	**Ελλάδα, Ισπανία, Κροατία, Κύπρος, Μάλτα, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Τσεχία**
Σιδηρούχα μέταλλα	**Δανία, Κροατία, Μάλτα, Πορτογαλία και Ρουμανία**
Χαρτί και χαρτόνι	**Ισπανία, Κροατία, Μάλτα και Σλοβακία**
Ξύλο	**Κροατία και Μάλτα**

Κατά την αξιολόγηση εντοπίστηκαν κάποιες ασυνέπειες στα στοιχεία που υπέβαλαν ορισμένα κράτη μέλη για τις συσκευασίες, κάτι που υποδεικνύει ότι οι ποσότητες συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά ενδέχεται να αναφέρονται ελλιπώς. Επιπλέον, από το 2020 απαιτείται από τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τον νέο υπολογισμό των επιδόσεων στον τομέα της ανακύκλωσης, καθώς η ετήσια υποβολή εκθέσεων σχετικά με την παραγωγή και την ανακύκλωση απορριμμάτων συσκευασίας αναμένεται να οδηγήσει στην αναφορά χαμηλότερων ποσοστών ανακύκλωσης κατά λίγες ποσοστιαίες μονάδες[26]. Ταυτόχρονα, οι στόχοι ανακύκλωσης τους οποίους θα πρέπει να επιτύχουν τα κράτη μέλη θα είναι χαμηλότεροι σε περίπτωση που λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν την επέκταση των συστημάτων επαναχρησιμοποίησης.

Από την προκαταρκτική εξέταση των στοιχείων σχετικά με τα απορρίμματα συσκευασίας για το έτος αναφοράς 2020 που συγκέντρωσε η Eurostat προέκυψε ότι η αξιολόγηση των κρατών μελών που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους εξακολουθεί να ισχύει. Παρατηρείται συνολική ελαφρά μείωση των ποσοστών ανακύκλωσης (ωστόσο, τα κράτη μέλη παρουσίασαν πολύ διαφορετικές τάσεις, καθώς οι επιδόσεις ορισμένων αυξήθηκαν, ενώ οι επιδόσεις άλλων μειώθηκαν). Επιπλέον, στο παρόν στάδιο δεν είναι ακόμη δυνατόν να αποδοθούν με σαφήνεια οι αλλαγές σε συγκεκριμένους λόγους, λόγω διαφόρων παραγόντων που εμπλέκονται, ιδίως λόγω της εφαρμογής της νέας μεθόδου υπολογισμού για τις επιδόσεις στον τομέα της ανακύκλωσης και των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19.

Τα έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύουν την παρούσα έκθεση περιγράφουν πιθανές δράσεις που θα μπορούσαν να αναληφθούν για τη σημαντική μείωση του κινδύνου μη επίτευξης των στόχων για τα απορρίμματα συσκευασίας. Ορισμένες συναφείς κοινές προτεραιότητες που προσδιορίζονται στο πλαίσιο 1 ανωτέρω αφορούν επίσης τη συσκευασία. Οι συγκεκριμένες προκλήσεις και προτεραιότητες όσον αφορά τη συσκευασία παρουσιάζονται στο πλαίσιο 2 κατωτέρω.

[26] Με τις οδηγίες (ΕΕ) 2018/850 και (ΕΕ) 2018/851 θεσπίστηκαν νέοι κανόνες υπολογισμού βάσει των οποίων απαιτείται η μέτρηση της ανακύκλωσης στο σημείο κατά το οποίο τα απορρίμματα συσκευασίας εισέρχονται στη διαδικασία ανακύκλωσης. Οι προηγούμενοι κανόνες, οι οποίοι αποτυπώνονται στις στατιστικές έως το 2019 και για ορισμένα κράτη μέλη για το 2020, επιτρέπουν να δηλώνονται ως ανακυκλωμένα όλα τα απόβλητα που συλλέγονται χωριστά.

Πλαίσιο 2: Απορρίμματα συσκευασίας

- **Οι συνεχείς βελτιώσεις στη χωριστή συλλογή** παραμένουν ουσιαστικής σημασίας για τη βελτίωση των επιδόσεων στον τομέα της ανακύκλωσης. Βελτιώσεις στη χωριστή συλλογή μπορούν να επιτευχθούν αποτελεσματικότερα με τον συνδυασμό της κάλυψης υψηλού ποσοστού του πληθυσμού από πολύ εύχρηστα συστήματα χωριστής συλλογής, της εφαρμογής συστημάτων παρακράτησης ποσού έναντι επιστροφής, της καθιέρωσης χωριστών κάδων συλλογής σε δημόσιες και εμπορικές περιοχές και της ευαισθητοποίησης.
- Τα περισσότερα κράτη μέλη δυσκολεύονται να επιτύχουν τον στόχο για τις **πλαστικές συσκευασίες**. Αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη βελτίωση των συστημάτων χωριστής συλλογής πλαστικών και την ενίσχυση των ικανοτήτων διαλογής και επεξεργασίας πλαστικών.
- Η εντατικοποίηση των **προσπαθειών για τη θέσπιση συστημάτων επαναχρησιμοποίησης των συσκευασιών** θα αποφέρει περιβαλλοντικά οφέλη και θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν με τους στόχους της ΕΕ για την ανακύκλωση των συσκευασιών.
- Τα κράτη μέλη που παρουσιάζουν χαμηλότερες επιδόσεις όσον αφορά την ανακύκλωση έχουν συχνά **ασυνέπειες στα στοιχεία για τις συσκευασίες**. Αυτό υποδεικνύει ότι οι ποσότητες των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά ενδέχεται να αναφέρονται ελλιπώς, με αποτέλεσμα τα στατιστικά στοιχεία να είναι ανακριβή και οι παραγωγοί να μη φέρουν την πλήρη διευρυμένη ευθύνη τους για τη χρηματοδότηση της συλλογής, της διαλογής και της ανακύκλωσης των αποβλήτων.
- Ο αντίκτυπος των βελτιώσεων στις πρακτικές και τις υποδομές διαχείρισης αποβλήτων μπορεί να έχει αλλοιωθεί στα υποβληθέντα στοιχεία λόγω της **εφαρμογής των νέων κανόνων υπολογισμού** που ισχύουν από το 2020. Ο αντίκτυπος των νέων κανόνων υπολογισμού δεν μπορεί ακόμη να αξιολογηθεί πλήρως, αλλά τα στοιχεία που υπέβαλαν ορισμένα κράτη μέλη για το 2020 δείχνουν να υπάρχει μείωση λίγων ποσοστιαίων μονάδων.

6. ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΤΑΦΗ

Η υγειονομική ταφή αποτελεί τη λιγότερο προτιμητέα επιλογή επεξεργασίας αποβλήτων. Η οδηγία περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων[27] υποχρεώνει τα κράτη μέλη να μειώσουν την υγειονομική ταφή των αστικών αποβλήτων στο 10 % κατ' ανώτατο όριο έως το 2035 και εισάγει απαγόρευση της υγειονομικής ταφής των χωριστά συλλεχθέντων αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων.

Ενώ οι ποσότητες των αστικών αποβλήτων που διατίθενται με υγειονομική ταφή σημείωσαν σταθερή πτώση στο σύνολο της ΕΕ έως το 2016 (μειώθηκαν κατά 18 % την περίοδο 2013-

[27] Άρθρο 5 παράγραφος 5 της οδηγίας 2018/850.

2016[28]), η τάση από το 2017 έως το 2020 δεν ήταν γραμμική και περίπου 53,5 εκατομμύρια τόνοι αστικών αποβλήτων διατέθηκαν με υγειονομική ταφή το 2020. Επιπλέον, το μέσο ποσοστό υγειονομικής ταφής αστικών αποβλήτων στην ΕΕ διατηρήθηκε στο 23 % το 2020. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες διαφορές εντός της ΕΕ: το 2020 **οκτώ κράτη μέλη εξακολουθούσαν να διαθέτουν με υγειονομική ταφή άνω του 50 %** των **αστικών αποβλήτων**, ενώ τρία από αυτά ανέφεραν ποσοστά **άνω του 70 %**.

Συνολικά 13 κράτη μέλη εξακολουθούν να απέχουν πολύ από τον στόχο της υγειονομικής ταφής του 10 % κατ' ανώτατο όριο των αστικών αποβλήτων ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί έως το 2035[29]: **Βουλγαρία, Ελλάδα, Ισπανία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Τσεχία**.

Η απόσταση από τον στόχο χρήζει περαιτέρω προσοχής και απαιτεί την εφαρμογή διορθωτικών μέτρων, παρότι χρειάζεται περισσότερος χρόνος για να διαπιστωθεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα ο κίνδυνος μη επίτευξης των στόχων.

Σε μελέτη που διενεργήθηκε για την Επιτροπή[30] διαπιστώθηκε επίσης ότι 15 κράτη μέλη δεν τηρούσαν πλήρως την υποχρέωση να επεξεργάζονται τα απόβλητα πριν από την υγειονομική ταφή όπως προβλέπεται στην οδηγία[31].

Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που σημειώθηκαν μετά την έκδοση της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων και την παύση της λειτουργίας μη συμμορφούμενων χώρων υγειονομικής ταφής σε ολόκληρη την ΕΕ, ο αριθμός των χώρων υγειονομικής ταφής που **δεν συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις** της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα και της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων παραμένει ανησυχητικός. Στο τέλος του 2021 **εξακολουθούσαν να λειτουργούν 1995 χώροι υγειονομικής ταφής οι οποίοι ήταν παράνομοι ή δεν πληρούσαν τα πρότυπα** και χρειάστηκε να αποκατασταθούν ή να προσαρμοστούν στα πρότυπα της ΕΕ[32].

7. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων και έχουν ήδη βρεθεί και εφαρμοστεί πολλές λύσεις. Η ευρεία διάδοση των λύσεων αυτών θεωρείται προτεραιότητα. Η παρούσα έκθεση αποσκοπεί στον εντοπισμό ορισμένων βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων και των απορριμμάτων συσκευασίας από κάθε κράτος μέλος, παρέχοντας μια επισκόπηση των επιτυχημένων πρωτοβουλιών και μέτρων που θα μπορούσαν να αναπαραχθούν σε άλλες χώρες και να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους στόχους.

Οι βέλτιστες πρακτικές που συλλέγονται αφορούν ευρύ φάσμα θεμάτων στη διαχείριση των αποβλήτων, όπως η διακυβέρνηση, η χωριστή συλλογή, μεταξύ άλλων σε απομακρυσμένες περιοχές, οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η επαναχρησιμοποίηση και η

[28] Eurostat.
[29] https://www.eea.europa.eu/publications/many-eu-member-states-are
[30] Milieu (2017), «Study to assess the implementation by the EU Member States of certain provisions of Directive 1999/31/EC on the landfill of waste» (Μελέτη αξιολόγησης της εφαρμογής ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 1999/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων από τα κράτη μέλη της ΕΕ).
[31] Άρθρο 6 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων.
[32] Τα στοιχεία αυτά βασίζονται στον αριθμό των παράνομων ή μη ανταποκρινόμενων στα πρότυπα χώρων υγειονομικής ταφής που υπόκεινται σε υπό εξέλιξη διαδικασίες επί παραβάσει.

πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, η επεξεργασία των αποβλήτων, η επικοινωνία και η ευαισθητοποίηση, η εφαρμογή οικονομικών μέσων και τα αποτελεσματικά προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στη διαχείριση των αποβλήτων, συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την κυκλικότητα και τη μηδενική ρύπανση. Ωστόσο, η πλήρης εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας είναι καίριας σημασίας προκειμένου η ΕΕ να αξιοποιήσει πλήρως τα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη της καθαρότερης και πιο κυκλικής οικονομίας και να ανταγωνίζεται σε έναν κόσμο με ολοένα και λιγότερους πόρους. Περαιτέρω προσπάθειες είναι επίσης απαραίτητες υπό το πρίσμα της σημαντικής αύξησης των απορριμμάτων συσκευασίας, της περιορισμένης μείωσης της συνολικής παραγωγής αποβλήτων (κατά 4 % μεταξύ 2010 και 2020), της ρύπανσης που προκαλείται από θαλάσσια πλαστικά απορρίμματα και της σχετικά σταθερής τάσης για τα υπολειμματικά αστικά απόβλητα, στοιχεία που στο σύνολο τους θέτουν σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων μηδενικής ρύπανσης έως το 2030[33].

Οι εκθέσεις έγκαιρης προειδοποίησης της Επιτροπής σχετικά με τα απόβλητα και οι άλλες δραστηριότητες προώθησης της συμμόρφωσης επισημαίνουν τη συνεχή πρόοδο στα κράτη μέλη, έστω και σε διαφορετικά επίπεδα επιδόσεων. Για την ΕΕ συνολικά, το μέσο ποσοστό προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης αστικών αποβλήτων αυξήθηκε κατά την περίοδο 2010-2020, έστω και με αργούς ρυθμούς (από 37 % σε περίπου 47 %), ενώ η υγειονομική ταφή μειώθηκε σημαντικά, από 31 % σε περίπου 23 %. Ωστόσο, έχουν επίσης εντοπιστεί σοβαρά κενά, καθυστερήσεις και δυσκολίες, που πρέπει να αντιμετωπιστούν ταχέως.

Μπορεί να επιτευχθεί ικανοποιητική πρόοδος εάν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη αναλάβουν δράση για την εφαρμογή των μέτρων που προσδιορίζονται στην παρούσα έκθεση και στα συνοδευτικά ειδικά ανά χώρα έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής. Η δράση πρέπει να περιλαμβάνει σαφή εστίαση στα βιολογικά απόβλητα και στα απορρίμματα συσκευασίας. Η βελτίωση των επιδόσεων στη διαχείριση των αποβλήτων συνεπάγεται την ενίσχυση της χωριστής συλλογής, η οποία είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας των αποβλήτων και τη διευκόλυνση της ανακύκλωσής τους. Παράλληλα, υπάρχει επιτακτική ανάγκη να αυξηθεί η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και να αναπτυχθούν περαιτέρω οι ικανότητες επεξεργασίας αποβλήτων για τη διαλογή και την ανακύκλωση, προκειμένου να δοθεί ώθηση προς τα υψηλότερα στάδια της ιεράρχησης των αποβλήτων.

Άλλα σημαντικά μέτρα που απαιτούνται αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων, τη διασφάλιση αποτελεσματικής επιβολή των κανόνων και την ανάπτυξη ενισχυμένων οικονομικών μέσων, όπως αποδοτικών προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και κατάλληλων για τον επιδιωκόμενο σκοπό φόρων υγειονομικής ταφής και αποτέφρωσης. Όλα αυτά είναι απαραίτητα για την πλήρη αξιοποίηση των οφελών της κυκλικής οικονομίας και τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους για εφαρμογή της νομοθεσίας. Η στήριξη αυτή περιλαμβάνει τεχνική βοήθεια, μεταξύ άλλων μέσω της επισκόπησης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής[34], των συστάσεων ανά χώρα του

[33] https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan/zero-pollution-targets_el
[34] http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm

Ευρωπαϊκού Εξαμήνου[35], των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τη χωριστή συλλογή[36], της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών[37], των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και της χρηματοδοτικής στήριξης από άλλα ταμεία της ΕΕ, όπως τα ταμεία της πολιτικής συνοχής (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής). Επιπλέον, η Επιτροπή έχει δρομολογήσει άλλες πρωτοβουλίες που συμβάλλουν σε μια πιο κυκλική οικονομία και στη μείωση των παραγόμενων αποβλήτων, όπως οι προτάσεις για νέους κανονισμούς για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας και τον οικολογικό σχεδιασμό όσον αφορά τα βιώσιμα προϊόντα, καθώς και η αναθεώρηση της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές.

Τέλος, οι κανόνες της ΕΕ για τα απόβλητα παρέχουν σε ορισμένα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αναβάλουν τη συμμόρφωση πέραν των ετών που έχουν τεθεί ως στόχος, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, αναγνωρίζοντας τις μεγάλες διαφορές όσον αφορά την κατάσταση στη διαχείριση των αποβλήτων. Η επιλογή αυτή θα πρέπει να εξεταστεί με προσοχή, δεδομένου ότι οι καθυστερήσεις στην έγκριση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων θα καθυστερήσουν επίσης τα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη της κυκλικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων για τη μείωση της πίεσης που ασκείται στους φυσικούς πόρους και των εξαρτήσεων από τις εισαγωγές.

[35] https://commission.europa.eu/publications/2022-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_el

[36] Π.χ. Guidance for separate collection of municipal waste (Κατευθυντήριες γραμμές για τη χωριστή συλλογή αστικών αποβλήτων) https://data.europa.eu/doi/10.2779/691513.

[37] TAIEX-EIR Peer2Peer — https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review/peer-2-peer_el.